

Natalija Radovanović, Stipo Pilić, *Franjevačka crkva i samostan sv. Mihovila u Subotici*, Hrvatska nezavisna lista, Subotica, 2016., 116 str.

Knjiga predstavlja obradu knjige Cvekan, Paškal. 1977. *Subotički franjevački samostan i crkva. Povijesno kulturni prikaz*. Subotica: (s. n.), na što uostalom skreću pozornost i sami priređivači u napomeni ispod naslova u unutrašnjosti knjige: „U knjizi ‘Franjevačka crkva i samostan sv. Mihovila u Subotici’ prikazana je povijest franjevačke crkve i samostana u Subotici kako ju je zabilježio o. Paškal Cvekan u knjizi ‘Subotički franjevački samostan i crkva’ tiskanoj u Subotici 1977. godine koja je napisana iz arhivske građe subotičkog franjevačkog samostana“.

Objašnjenje na koji je način knjiga obrađena dano je u *Predgovoru* (str. 5-7): „Autori i priređivači kroz tekst različito navode svoj dio teksta normalnim strojopisnim slovima (Times new Romana (sic!)), a tekst Paškala Cvekana kosim slovima (Calibri), čime knjizi daju vjerno i realno stanje. Iako je prošlo relativno malo vremena od izlaska knjige P. Cvekana, njegov stil i rječnik ne odgovara uvijek i svuda današnjem (sic!) stilu i rječniku. Osim toga, današnji su autori napravili svoj izbor tekstova P. Cvekana koji je usklađen s njihovim pogledom na najvrjednije dijelove koje su oni vidjeli kao autori i koji odgovaraju njihovu konceptu knjige kao takvom.“ Istini za volju, knjiga nije tiskana u fontu Times new Roman, nego Calibri. Osim uvodnih napomena kod nekih poglavlja i fotografija iz kolekcije Ivana Skenderovića, sve ostalo predstavlja materijal iz knjige Paškala Cvekana. Možda „stil i rječnik“ P. Cvekana više nisu u uporabi, ali prire-

đivači su učinili premalo ili ništa na planu jezične lekture. Tako primjerice na str. 62 čitamo: „Napisano po meni (sic!) Jos. Vizi zakletom notan (treba nataru – primj. L. J.)“. Štoviše, oni sâmi prave tipografsko-tehničke i stilsko-gramatičke pogreške: „Sve u svemu ova nova knjiga potkrijepljena većim dijelom tekstom (sic!) P- (sic!) Cvekana iz 70-ih godina XX. st. uređena po suvremenicima (podcrtao – L. J.) s ciljem da se približi današnjem modernom čitatelju s brojnim foto materijalom govori o bogatoj i slavnoj povijesti franjevačke crkve i samostana Svetog Mihovila u Subotici, ali i žitelja toga grada, većinom Hrvata kao nositelja njegova razvoja, kao i rasta i razvoja te crkve i samostana.“

Ovako „obrađeni“ materijal iz knjige P. Cvekana inkorporiran je u osam od devet poglavlja, koja sadrži prikazivana knjiga, a to su: „Uvod“ (9-13), „Uvodna zapažanja“ (15-21), „Subotica u 18. stoljeću“ (23-36), „Najstariji podaci o subotičkim franjevcima“ (37-44), „Franjevački dušobrižnici u Subotici od 1693. – 1773.“ (45-54), „Izgled stare

crkve iznutra“ (55-64), „Franjevačka crkva u Subotici“ (65-68), „Samostanska crkva – danas“ (69-75), „Od rezidencije do samostana“ (77-89), „Franjevačka crkva i samostan sv. Mihovila u Subotici kroz fotografije“ (91-112).

Koliko se priređivač dobro razumije u materiju kojoj je pristupio, ilustrira ova rečenica iz „Uvoda“, koji inače, kao što se moglo naslutiti, obiluje pleonazmima i verbalizmima: „Od prvog spomena Subotice kao Zabatke 1429. u Subotici održava se kontinuitet života, žitelja i naselja sve do oslobođenja od Turaka Osmanlija i današnjih dana, što je lijepo nanizano u stilu prave događajnice i pripovjetke do oslobođenja od Turaka.“ Priređivač izgleda nije upoznat s činjenicom da najstariji povijesno dokumentirani spomen Subotice datira iz 1391. i da su 1991. godine kulturne institucije Subotice (Arhiv i Muzej) obilježile šest stoljeća od prvog pisanog spomena grada (Milovan Miković, „Prošlost u senci monopola“, *Subotičke novine* od 16. kolovoza 1991., str. 5). Isto tako, on ne poznaje dostatno povijest Subotice i šire okolice, čim u vremenskom razdoblju od 1429. godine do oslobođenja od Turaka (1686./1697. godine) – obilježenom promjenom političkog sustava – vidi jednu povijesnu cjelinu i kontinuitet.

Na koncu se postavlja pitanje tko „današnjim autorima“ daje za pravo praviti izbor tekstova P. Cvekana i potom se potpisati kao autori?

Luka Jaramazović

Kalman Kuntić, *Pravni fakultet u Subotici 1920. – 1941.*, Hrvatsko akademsko društvo, Subotica, 2016., 120 str.

U međuraću su postojale želje i planovi inicirani od strane Grada Subotice za osnutkom poljoprivrednog fakulteta, ali nikada nisu realizirani. No, ideja kreirana u Beogradu, da se u Subotici formira Pravni fakultet s funkcijom *da bude i prosvetna i narodna kula na naj-severnijoj granici Ujedinjene otadžbine*, urodila je plodom. Doista – još prije potpisivanja Trianonskoga sporazuma, Subotica je u siječnju 1920. godine, Ukazom kralja Aleksandra, dobila svoju prvu fakultetsku ustanovu. Time je država planirala te na taj način očitovala svoju spremnost braniti najsjeverniju točku, a ujedno je dobila jamstvo da će se granica zadržati na povučanim demarkacijskim linijama. Na fakultetu je bilo relativno malo studenata iz Subotice i okolice, a mnogo više iz udaljenijih dijelova zemlje: Crne Gore, Hercegovine itd. I pored toga, ustanova je imala veliki utjecaj na cjelokupni prosvjetno-kulturni, pa i gospodarski život grada.

Kalman Kuntić je još 1990. napisao ovaj uradak kao diplomsku radnju na studiju povijesti. Knjiga koja se pojavila gotovo je nepromijenjena u odnosu na taj izvornik. Tema je iznimno značajna i zbog toga iz današnje perspektive pomalo čudi oskudica i nepostojanje dovoljno odgovarajuće literature u vrijeme njenog nastanka, a što se tek djelomično promijenilo do danas. Sve je to pred autora stavilo imperativ istraživanja u sačuvanom arhivskom gradivu koje je nastajalo radom samog fakulteta. Ono se čuva u subotičkom Povijesnom arhivu. S obzirom na to ka-